

Kádár Pál

Ez én vagyok még az internálás, a bezáratás előtt.

1943 őszén felutaztam Debrecenből Pestre, elhelyezkedtem mint órássegéd. Először, emlékszem, hogy a Petőfi Sándor utcában voltam egy Németh nevű órásnál, azután onnan egy idő után elkerültem az Arany János utca és azt hiszem, Október 6. utca sarkán, amelyik a Kossuth Lajos térről vezet a Nádor térhez [A két teret a Nádor utca köti össze. -- A szerk.], ott volt egy órás, ahhoz kerültem mint segéd. Ott szerettem dolgozni. Én nem szerettem a kis órákat, nem volt elég kézügyességem, és különösen a kis női órákat utáltam, mert rettenetesen nehéz volt azokkal az apró alkatrészekkel babrálni, itt viszont hoztak nagy, régi ütőórákat, ezeket az állóórákat, s ezeket bízták rám. Ezeket szívesen csináltam, ez izgalmas feladat volt, különösen, ha az ütőóra ütő része romlott el, vagyis nem ütött, vagy nem szólt rendesen. Ezeket ki kellett ókumlálni, hogy hogy lehet

visszaállítani a rendszert. Izgalmas, jó munka volt, és nem volt aprólékos.

Az órák bevésték az órák hátlapjába vagy az ütőóráknak valahova a fém részébe a névjegyüket és a dátumot, amikor javították. Egymás alá vagy egymás mellé, ahova elfért. Emlékszem, hogy az egyik óra, amit javítottam, abba be volt vésve, hogy az első javítás időpontja valamikor az 1700-as évek vége volt. Ilyen régi óra volt. Ez az órás egyébként egy ilyen húzatott ember volt, valami kényszeres pszichés betegsége volt, mert teljesen szabályosan, negyedóránként kinyitotta a kasszát, kihúzta, belenézett, becsukta, utána elment kezet mosni, kijött, folytatta, amit csinált. Negyedóra múlva kinyitotta a kasszát, kihúzta, ez kattogott, a kihúzás, becsukta, elment kezet mosni. Mi, segédek mulattunk rajta, de hát kit érdekel, csinálja.

Albérletben laktam, onnan jártam dolgozni, és persze minden nap jártam Magdáékhoz vagy Magdával. Magdának volt két régi fiú barátja. Az egyiket Spatz Gyuszinak hívták, az egy állati jópofa zsidó fiú volt, és érdekes módon nekem is jó barátom lett, pedig Magdába volt rettentő szerelmes, s én csaptam le a kezéről. S egy másik fiú, Faragó Pista, az is egy zsidó fiú volt, az aztán el is pusztult a háború idején. Vagy munkaszolgálatosként, vagy internáló táborban, nem tudom, de az elpusztult. Szóval együtt csavarogtunk, jártunk ide-oda, jártunk néha még táncmulatságokba is, ami nekem nem volt jó, mert nem tudtam táncolni. Ha elmentünk ilyen táncos helyre, akkor csak a Gyuszi meg a Pisti tudott táncolni a Magdával, én meg csak néztem őket. De hát ez nem volt baj.

Ezekkel a fiúkkal együtt csavarogtunk. Azután 1943 telén, azt hiszem, decemberben, elmentem az akkori Vasas székházba, ott volt a BMTE-nek, a Budapesti Munkás Testedző Egyesületnek a székhelye is, és beléptem a birkózó klubba birkózni tanulni. Az egy kemény dolog volt, de azt hiszem, hogy később hasznát vettem, legalábbis fizikálisan. A kezdő birkózókat hozzá kellett szoktatni az izmok és az ízületek bizonyosfajta megerőltetéséhez. Tehát ott először bordásfalon meg talajtornával meg súlyemeléssel meg mindenféle kínzóeszközzel az ízületeinket és az izmainkat szoktatták a majdani igénybevételhez. Ez ment elég sokáig, azután engedtek csak szőnyegre, ahol elkezdtük a birkózófogások tanulását. Ott nem volt akadály a származás, de amikor a németek bejöttek [lásd: Magyarország német megszállása], megszűnt az egyesület. Mert ezek a szociáldemokrata párthoz [lásd: MSZDP] tartoztak, azonkívül, ha jól sejtem, nem tudom biztosan, voltak illegális kommunista kötődései is az egyesületnek. Szóval addig jártam birkózni. Abból a szempontból volt ez jó, hogy azért az izmaim meg az ízületeim kaptak egy olyan tartást, ami a koncentrációs táborban hasznomra vált.